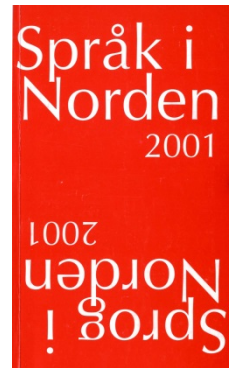

Sprog i Norden

Titel: Glimtar från den sverigefinska språkdebatten
Forfatter: Tuuli Forsgren
Kilde: Sprog i Norden, 2001, s. 87-101
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Nordisk Sprogråd

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Glimtar från den sverigefinska språkdebatten

Tuuli Forsgren

Inledning

Inom det historiska Sveriges gränser har det i alla tider – både före och efter freden i Fredrikshamn 1809 – funnits både en finsktalande befolkning och andra minoriteter (Huovinen 1986). Antalet invånare med finska som modersmål och deras regionala hemvist har varierat genom tiderna och likaså styrkan i den språkliga och kulturella assimileringprocess, som de som minoritet i det svenska riket varit utsatta för. En översiktlig uppfattning om finnarna i Sverige genom tiderna ges i t.ex. Koivukangas 1980. Den största samlade informationskällan är i dag *Finnarnas historia i Sverige 1–3* (Tarkiainen 1990–93, Lainio 1996). Den som är intresserad av ett försök till analys av språkideologier och minoritetsspråkspolitik gentemot samer och finnar i Sverige, både i ett nutidsperspektiv och ett historiskt dito, rekommenderas att ta del av Wingstedt 1998.

Det faktum att Sverige aldrig någonsin varit ett språkligt och kulturellt homogent samhälle förbigicks mestadels i den efterkrigsdebatt som i många år fördes i samband med den invandring av arbetskraft och flyktingar som skedde till landet. Under 1990-talet aktualiserades de inhemska minoriteternas ställning bl.a. av att den svenska staten ställdes inför uppgiften att se till att landet

hade en minoritetslagstiftning som uppfyllde de krav som ställdes för att Sverige skulle kunna ratificera två konventioner som rör minoriteter, nämligen Europarådets konvention om regionala språk och minoritetsspråk, den s.k. *minoritetsspråkskonventionen*, samt Europarådets konvention för skydd av nationella minoriteter, den s.k. *ramkonventionen*. Kommittéarbetet mellan 1995 och 1997 resulterade i två offentliga utredningar, SOU 1997:192 och 193. Under kommittéarbetets gång och remissrundan därefter diskuterades minoritetsfrågor både i de sverigefinska och de svenska massmedierna på ett sätt som aldrig tidigare. I mitten av 1990-talet hade också den svenska riksdagen fastställt, att finnarna och det finska språket i Sverige har en särställning i landet. Uttalandet togs naturligtvis emot med glädje av sverigefinnarna, men någon praktisk effekt i deras vardag fick det inte. I december 1999 biföll riksdagen förslaget om att Sverige skulle ratificera de båda konventionerna och den 1 april år 2000 fick beslutet laga kraft. Därmed åtar sig Sverige att med hjälp av lagar garantera stöd för språken, respektive skydd för personer som tillhör en nationell minoritet. Sverige måste erkänna, dvs namnge sina historiska minoritetsspråk och nationella minoriteter i de s.k. ratifikationsinstrumenten. De språk (och minoriteter) som den 1.4.2000 fick officiell minoritetsstatus i Sverige var finska, samiska, meänkieli (tidigare benämnt torne-dalsfinska), jiddisch samt romani chib.

Kanske var det den livliga debatten om minoriteternas villkor i allmänhet som blev åtminstone en delorsak till att sverigefinnarna också började diskutera själva det finska språket i Sverige, det som jag i denna artikel kommer att kalla *sverigefinska* utan att för den skull ta ställning till vad denna benämning exakt skall täcka. Termen *sverigefinska* står här helt enkelt för den finska som dagens sverigefinnar använder sig av (*jfr* Lainio 1999, 162). Kanske skulle debatten om sverigefinskan ha kommit ändå såsom en del av den vitaliserings- och revitaliseringsvåg, som har präglat minoritets- och ursprungsbefolkningar världen över de sista decennierna.

Eftersom den sverigefinska befolkningen till övervägande del i dag består av den arbetskraftsinvandring som hade sin topp under 1970-talet, innebär det att den andra generationen sverigefinnar som bäst är ifärd med att skapa den tredje generationen. Den starka språkliga förankringen i det finska språket, som den första generationen invandrare hade med sig, delas mestadels inte av den andra generationen. Denna har gått i svensk skola och är i bästa fall naturligt tvåspråkig, men för många är svenska det starkaste språket och en del har t.o.m. mycket svaga kunskaper i finska. Den svenska skolans hemspråksundervisning (numera benämnd modersmålsundervisning) baserar sig på standardfinska, en finska som de sverigefinska barnen inte hör omkring sig så ofta. De flesta av den första generationens invandrare kom nämligen från norra och östra Finland och de tog sina regionala varieteter av finska med sig som hemspråk till Sverige. Om den första generationen inte medvetet följt den moderna standardfinskans utveckling, är deras standardfinska idag troligen något föråldrad och har dessutom i varierande grad blivit påverkad av det svenska språket.

Den debatt om det sverigefinska språket som kom i gång under 1990-talet har drag som tyder på att den kanske skulle ha uppstått även utan den allmänna debatten om minoriteter, som den svenska statens utredningar satte igång. Eftersom språkdebatten till stor del kom att föras livligast omkring frågan om vilket slags finska de sverigefinska skolbarnen skulle möta i den svenska skolans finska modersmålsundervisning, kan det vara adekvat att kort redogöra för hur många sverigefinnar som berörs av denna undervisning.

Sverigefinnarnas antal

Idag räknar Statistiska centralbyrån (SCB) med att det i början av år 1999 i Sverige fanns ca 446 000 personer, som själva är födda i Finland eller som har en eller båda föräldrarna därifrån. Mellan 200 000–250 000 av dessa beräknas ha finska som modersmål

(Kangassalo 2000). Sverige frågar i folkräkningarna inte efter modersmål, varför exakta uppgifter på den punkten är svåra att få. Eftersom vi i framtiden måste räkna med att svenska medborgare, födda i Sverige, kan ha annat modersmål än svenska, utgår jag ifrån att det är en uppgift som hädanefter kommer att begäras in via folkräkningen.

I den svenska skolan kan eleverna under vissa betingelser få läsa finska, gå i tvåspråkig klass eller i helfinsk klass. Den allmänna ekonomiska åtstramningen under 1990-talet drabbade även skolans hemspråksundervisning och antalet sverigefinska barn som kunde utnyttja den teoretiska rätten till undervisning i finska minskade. Under denna tid underlättades samtidigt startandet av friskolor och ca. 15 finska friskolor bildades, många av dem i ren protest mot neddragningarna i den svenska skolan. Av dessa friskolor finns idag åtta kvar.

Under läsåret 1999/2000 fanns det enligt SCB 13 530 sverigefinska barn som var berättigade att få undervisning i finska och enligt samma källa var det 5 865 (43,3 %) som deltog i sådan undervisning. Av dessa gick ca. 900 i finska friskolor. (Uppgifterna lämnade av SCB till Kangassalo år 2000.) Det finns skäl att misstänka, att det bakom dessa siffror döljer sig ett mörkertal, eftersom det är svårt att fastställa vad SCB menar med "berättigade att få undervisning". Vilka sverigefinska skolbarn är inräknade i "berättigade"? De som tillhör ett rektorsområde, där de faktiskt kan få undervisning i finska, eftersom sådana grupper existerar, och alla, även de som har tackat nej till sådan undervisning, har räknats in i siffrorna för "berättigade"? Eller innefattar siffran 13 500 "berättigade" alla barn av sverigefinsk härkomst som egentligen har rättighet till undervisning, även dem som bor i rektorsområden/kommuner, där sådan undervisning – med hänvisning till regelverket – inte anordnas och barnen därför inte har någon faktisk möjlighet att få sådan undervisning? Omfattar "13 500 berättigade" alltså alla sverigefinska barn i

skolåldern oberoende av faktiska möjligheter? Redan Lainio & Wande (1996, 342) talar om det mörkertal som troligen finns i SCB:s skolstatistik mellan 1990–1996. Det räkneexempel som ges tar 1994 som utgångspunkt. Då fanns ca 48 300 sverigefinska skolbarn. Om man utgår från att ca. 25% av dem var finlandssvenskar, återstår ändå ca. 36 000–37 000 sverigefinska barn i den svenska grundskolan. Enl. SCB:s tabeller fanns det läsåret 1994/95 bara 18 877 sverigefinska barn som var "berättigade" till undervisning. Någonstans finns det uppenbarligen ett betänkligt glapp i statistikens siffror.

Språkdebatten

Som ledamot i den Sverigefinska språknämnden har jag följt den debatt om språket "sverigefinska", som funnits i den sverigefinska pressen under 1990-talet, läst artiklarna, men inte systematiskt försökt strukturera deras innehåll. Jag förelag därför att mitt föredrag vid det nordiska språkmötet 2000 skulle bli ett försök att göra ett systematiskt svep över denna debatt, dels för att ge icke-finskpråkiga kolleger åtminstone en glimt av dess innehåll, dels för att själv få en bättre överblick än den jag hade. När jag började diskutera ämnet med forskarkolleger i min omgivning, visade det sig, att ämnet verkligen låg i tiden. Två sverigefinska forskare publicerar just i år artiklar, som också ger en översiktlig bild av den språkdebatt som försiggått i de sverigefinska spalterna. Båda dessa forskare har ställt sina artiklar i manusform till mitt förfogande och jag har alltså kunnat använda mig av de sammanställningar de gjort, något jag tackar dem för. De två artiklar det handlar om är "Who is to say what my language is worth? Linguistic purism vs. minority language maintenance and revitalization" av Leena Huss och "Kohti ruotsinsuomea" ('På väg mot sverigefinska'; min översätn.) av Raija Kangassalo. I skrivande stund har Raija Kangassalos artikel redan tryckts. De båda artiklarna har något olika huvudinriktning. Leena Huss artikel är närmast sociolingvistiskt inriktad och tar upp internationella exempel på minoritetsspråkspro-

blematik, purism och revitalisering, men den redogör också för den sverigefinska språkdebatten fram t.o.m. 1997. Raija Kangasalos artikel tar upp sverigefinskan ur främst lingvistisk synvinkel och kompletterar bilden av språkdebatten fram till och över millennieskiftet.

Debatten hade sin tyngdpunkt i två av de sverigefinska tidningarna, i Sverigefinska språknämndens tidskrift *Kieliviesti*, som utkommer fyra gånger om året, och i nyhetstidningen *Viikkoviesti*, som kommer en gång i veckan. Spridda artiklar – ibland samma artikel som redan införts i annan tidning – förekom också i *Liekki* och *Ruotsin Suomalainen*. I den mån det har funnits någon debatt i de många små lokalblad som finns runt om i landet, så uppmärksammas den inte här.

I den sverigefinska pressen saknades länge en egentlig debatt om själva språket, även om reformerna inom den s.k. hemspråksundervisningen ventilerats livligt under årens lopp (se Lainio & Wande 1996, 311–378). I den svenska grundskolans finskundervisning förutsätts – alla andra turer till trots – att behärskning av standardfinska är modersmålsundervisningens mål. Då Sverigefinska språknämnden bildades 1975 och startade sin rådgivning till både den sverigefinska allmänheten och till de finskspråkiga massmedia som arbetade i landet, var det nämndens klara målsättning att i rekommendationer och lexikonarbete sträva efter att finskan i Sverige skulle hålla sig så nära standardfinskan som möjligt. Någon annan norm att tillgå fanns – och finns ännu – inte. Idag är inställningen den att det är den offentligt använda finskan i Sverige som ska följa de standardfinska normerna.

Existerar det en språkform som kan kallas "sverigefinska" och hur ser den i så fall ut? Vad skiljer den från standardfinskan? Som ovan nämnts är sverigefinnarnas språkliga bakgrund mycket heterogen. Var och en hade vad talspråket beträffar med sig sin egen regionala variant av finskan – oftast östlig eller nordlig – och den

har gått i arv till barn och barnbarn som hemspråk, samtidigt som påverkan från svenskan blir allt märkbarare i de yngre sverigefinnarnas språkbruk. Modersmålläraarnas arbete att lära ut standardfinska till barnen börjar förmodligen kännas allt tyngre. De ungas språk uppvisar en annorlunda prägel; språket har hos många blivit ett blandspråk och medan de som arbetar i sverigefinska massmedia fortfarande skriver standardfinska (med ett från finlandfinskan avvikande lexikon för typiskt svenska företeelser), så tycks alltför många – men inte alla – av de unga få allt svårare att skriva och tala en finska som är användbar i t.ex. studie- och arbetssammanhang i Finland.

Först på 1980-talet kom de två första språkvetenskapliga avhandlingarna om finskan i Sverige och de har hitintills följts av ytterligare fyra avhandlingar under 1990-talet och just nu slutförs två till. Att systematiskt kartlägga finskan i Sverige på ett tillfredställande sätt återstår dock ännu. Arbetet har bara tagit sin början. Enstaka artiklar, som åtminstone delvis diskuterar sverigefinskan som artskild från standardfinskan, förekommer dock före 1990-talet, t.ex. en artikel av Lainio i *Kieliviesti* 2/1988: "Vi är icke halvspråkiga, vi vill inte bli enspråkiga, låt oss därför vara kaksikielisiä" ("kaksikielisiä" 'tvåspråkiga'). Paula Ehrnebo har under årens lopp publicerat artiklar i *Kieliviesti*, där språkfrågor av den typ som nu är aktuella tas upp, dvs artiklarna har handlat om svenskans inverkan på finskan i Sverige. Här nämner jag bara en artikel i *Kieliviesti* 1/1990, betitlad "Kelpaako suomenruotsi?" ('Duger sverigefinskan?'; min översättn.). Den artikeln är ett svar på en mycket negativ artikel i samma nummer av tidningen om det fattiga språket i den sverigefinska litteratur som ditintills producerats. Den kritiska artikeln är skriven av dåvarande nordiska lektorn i finska i Uppsala, Marjaliisa Jokinen. Även Satu Gröndahl, språkforskare och själv författare, svarade senare på Jokinens artikel. Nästan alla artiklar som förekommer under den här perioden tycks hävda åsikten, att sverigefinskan håller på att utarmas, man frågar sig om den inte längre är "riktig finska" o.s.v.

Lainio, vars doktorsavhandling 1989 behandlade det finska språket bland Eskilstunas finska invandrare, skrev i mitten av 1990-talet två deskriptiva artiklar om sverigefinskans särdrag i *Kieliviesti* 1–2/1995. Utöver det ovan nämnda antalet språkvetenskapliga doktorsavhandlingar finns det också spridda inslag om sverigefinskans särdrag i övrigt och det är främst Sverigefinska språknämndens tidskrift *Kieliviesti* som är forum för den arten av beskrivningar. Något som liknar en verklig debatt tycks dock ha varit svår att få igång före 1995, även om läsarna många gånger uppmanats att komma med inlägg.

Det som blev den tändande gnista som drog in andra än *Kieliviestis* läsare i en närmast explosionsartad debatt om vad sverigefinskan är eller vad den bör vara, var ett föredrag hållet av en hemspråklärare, Leena Paalanen, i samband med det sverigefinska lärarförbundets vårmöte i Trollhättan den 1.4.1995. Hennes föredrag bar i svensk översättning titeln "Ett försvarstal för sverigefinskan." Hon hade dessförinnan publicerat en artikel med samma innehåll i Trollhättans finska tidning och en svenskspråkig version i både ABF:s tidning *Fönstret* (1/1995) och i *Trollhättans tidning* (8.3.1995). Hon publicerade därefter en artikel i *Kieliviesti* (2/1995) med titeln (i min svenska översättning) "Modersmål, fadersmål och känslorna." Inspirerad av Ong (1991) ville Paalanen återupprätta talspråkets status. Hon kallar talspråket för modersmålet, känslornas språk, och hävdar att vi alla har berövats detta språk. Det oss alla påtvingade skriftspråket står för ett "hjärnans språk", som hon benämner "fadersmål". Den form av finska som talas av de sverigefinska skolbarnen, födda i Sverige, representerar för Paalanen "deras äkta modersmål" och hon drar därav konsekvensen, att det är detta språk som skall uppmuntras i skolan, det språk som de också skall tillåtas att skriva. Hennes åsikter om talspråk och skriftspråk är ju på intet vis unika och de i sig skulle säkert inte ha kunnat starta den delvis animerade debatt som följde, om hon inte hade uppmanat de finska hemspråklärarna att sluta tvinga

på barnen standardfinska. Själv sade hon sig undervisa i sverigefinska, dvs hon rättade överhuvudtaget inte barnens språk utan lät deras språkliga kreativitet blomma ohämmat.

Det var uppmaningen att inte alls ha standardfinska som norm i skolans modersmålsundervisning som blev det som utlöste häftiga reaktioner och som också drog in andra än hemspråkslärare – journalister, föräldrar, en och annan “vanlig tyckare” och så småningom också sverigefinska språkforskare – i den första långa tidningsdebatten, som pågick mellan 1995 och 1997, då den tillfälligt stillnade av. Den blossade åter upp år 1999 och har fortsatt över millennieskiftet. Det blev hemspråksundervisningens normer som kom att uppta en stor del av debatten och därifrån var det inte långt till frågan om det fanns något som kunde kallas “sverigefinska” och hur såg den i så fall ut. Frågan är väckt, svaret ligger förmodligen långt borta och är oförutsebart. Språkforskare har bara initierat kartläggningen av den finska som idag talas av sverigefinnarna. Språk är dessutom alltid dynamiska, i rörelse, därför omöjliga att deskriptivt helt fånga under ett kort tidsskede.

Antal debattinlägg och åsiktsfördelningen

Under åren 1995–97 publicerades i de sverigefinska tidningarna *Kieliviesti*, *Viikkoviesti*, *Liekki* och *Ruotsin Suomalainen* sammanlagt 43 artiklar, som diskuterade sverigefinskan och som framförde synpunkter på Paalanens åsikter om sverigefinskan. Det var 21 olika skribenter som stod för dessa 43 inlägg.

Nedanstående sammanställning bygger på uppgifter i den ännu otryckta artikeln av Leena Huss.

Åsikternas fördelning 1995–97 (inom parentes antalet åsiktsföreträdare)

1. *Total språklig frihet.* Sverigefinskan skall utvecklas fritt, utan några standardfinska bojor. De sverigefinska skolbarnens språk, som baserar sig på deras talspråk, ska inte alls rättas. (14 artiklar av en företrädare)

2. *En sansad, inte alltför fördömande språkvård.* Eleverna får använda sitt eget talspråk, men måste också lära sig standard-språkets register. (21 artiklar av 12 företrädare)

3. *Språklig purism.* Sverigefinskan bör rensas från alla främmande inslag och hålla sig till de standardfinska normerna. (8 artiklar av 8 företrädare)

En svensk läsare som behärskar finska kunde konstatera, att det slog gnistor om debatten på ett sätt som oftast är sällsynt i svensk pressdebatt. Man sparade inte på krutet och den ensamma företrädaren för åsikt 1 ovan, dvs Leena Paalanen, hade det inte lätt. Hon försvarade envist – och ofta mycket känslomässigt – sina åsikter. Hon tycktes oemottaglig för några som helst argument. Det faktum att alla språk har olika register, såväl muntliga som skriftliga sådana, och att barn på sikt faktiskt behöver lära sig dessa register, om de inte skall bli språkligt handikappade, bet inte på henne. Inte heller ville hon på allvar diskutera frågan om hur man idag ska definiera vad som är "sverigefinska". Kanske var det bristen på verklig dialog som blev ett av skälen till att debattörerna åtminstone tillfälligt tröttnade och debatten ebbade ut. Huss (under tryckning) har en kommentar till Paalanens uthållighet i debatten: "What is interesting in connection with the SF purity discussion is the force with which a stand defended by one single person could stir the inner circles of SF activists and language cultivators. Without getting virtually any support at all from any other debattant, she came to act as a catalyst and opened up a long-due discussion on SF. In 1997 when the debate finally died out, she kept on writing to SF papers, her thesis practically unmodified."

Inom både grupp 2 och 3 riktade sig den språkliga purismen mot låneorden och blandspråk i största allmänhet. Vad som exakt menades med termerna låneord och blandspråk var ofta tämligen oklart. Enligt Huss (under tryckning) får man rent allmänt intrycket, att standardfinskan som ideal fortfarande har hög status hos motståndarna till åsikten under punkt 1, men det finns en klart uttalad förståelse för att en alltför sträng purism kan driva den sverigefinska ungdomen att helt överge finskan och övergå till enbart svenska. Dessutom konstaterar Huss, att hela diskussionen är ganska emotionell och några fakta om den sverigefinska språkformen egentligen inte framförts i debatten.

Då debatten återupptogs var det *Viikkoviesti* som blev dess huvudforum. Den debatt som redovisas nedan pågick som livligast fr.o.m. december 1999 t.o.m. februari i år (2000). Därmed inte sagt att debatten är avslutad. Den kommer med största sannolikhet att pågå länge än i en eller annan form.

Sammanlagt är artiklarna i *Viikkoviesti* under den sistnämnda perioden 16 och debattdeltagarna 11. Åsiktsmässigt kan man nu (enl. Kangassalo 2000) dela in artiklarna i två grupper.

Åsikternas fördelning i debatten december 1999–februari 2000

1. *Samma språkliga liberalism som under punkt 1 i debatten 1995–97*, dessutom (i två av artiklarna) utökad med kravet att även /finlandsfinska/ dialekter skall få skriftspråksstatus. Alla artiklar försvarar elevernas rätt till den egna språkvarieteten. (6 företrädare, varav en tillhörde andra generationen invandrare.)

2. *Sansad språkvård*. Alla skribenterna sade sig vara emot ett blandspråk och de tycks därmed avse lexikonet. Två av skribenterna motsätter sig dessutom, att sverigefinskt talspråk skall godkännas som skriftspråk. Dialekternas värde försvaras, men de godtas inte som skriftspråk (1 skribent). Tre av

debattörerna är medvetna om nödvändigheten av att behärska olika register. Den ende av debattörerna, som tillhör andra generationen sverigefinnar, varnar för att en alltför fördömande inställning till ungdomarnas språkvarietet kan åstadkomma en övergång till svenska. (Sammanlagt 5 företrädare.)

Den förnyade debatten avspeglar en åsiktskantring: företrädarna för en konservativ språklig purism har helt försvunnit från spalterna, medan den tidigare så ensamma Paalanen fått sup-portrar. I vad mån detta återspeglar åsikterna inom den sverigefinska minoriteten är omöjligt att uttala sig om. Intressant är dock det faktum, att en företrädare ur vardera gruppen ställer frågan, vem som har rätt att bestämma vad som är "riktig finska".

Mot bakgrund av de åsikter som framförts i denna språkdebatt, kan rubrikerna på de två artiklar från år 2000, som jag här stött en stor del av min framställning på, något hårddraget ses som symptom på en ny sverigefinsk medvetenhet. Rubriken "Kohti ruotsinsuomea" ('På väg mot sverigefinska') är inte försedd med frågetecken och frågan "Who is to say what my language is worth?" är början till ett ifrågasättande av andras rätt att bedöma vad som är "rätt eller fel" i sverigefinnarnas språk.

I *Kieliviesti* (1/2000) analyserar både Paula Ehrnebo och Juhamatti Pelkonen den återuppblussade debatten och de är överens om att deltagarna förmodligen inte riktigt vet vad de tar ställning till, eftersom begreppet sverigefinska inte är klart definierat. Vad diskuterar man egentligen, språket, språkundervisningen eller identiteten? (Jfr Kangassalo 2000.)

Redan en artikel 1995 (Anita Sällberg, *Liekki* 3/1995) tar upp det finska språkets betydelse som symbol för den finska identiteten. Jag citerar (min översättning): "En hemsk tanke: inom ett par decennier kan vi inte längre läsa [finska böcker] på originalspråket, vi måste översätta dem till ett sverigefinskt blandspråk,

som är något slags pidginsvenska. Vårt eget språk är vår identitet. Ett blandspråk som fjärrar sig från det, berövar oss vår identitet. Då blir vi verkligen invandrare utan språk och utan rötter." För den som känner till finsk historia och det finska språkets betydelse för den finska identitetens uppbyggnad är det inte så märkligt, att sverigefinnarnas identitet som minoritet också kopplas till språkfrågan. Språkfrågan – sverigefinska som en självständig varietet eller inte – kan då bli en del av en större debatt.

Sverigefinnarna är redan en integrerad del av det svenska samhället och av de underströmmar som av allt att döma finns i den språkdebatt som pågått – och pågår – verkar det som om denna den största av Sveriges minoriteter är mogen för en öppen debatt om en speciell sverigefinsk identitet. Erkännandet som en svensk nationell minoritet med ett historiskt minoritetsspråk har givit sverigefinnarna en status som stärkt deras självkänsla och ger dem möjligheten och rättigheten att identifiera sig som sverigefinnar med självklar hemortsrätt i två, alternativt tre kulturer: den sverigefinska, den svenska och den finska. För det svenska samhället är de en rikedom och en resurs att tillvarata, inte minst i det nordiska samarbetet.

Litteratur

(De tidningsartiklar, för vilka det i min artikel klart framgår var och när de publicerats, finns inte medtagna i nedanstående referenslista.)

Huovinen, Sulo (red.). 1986. *Finland i det svenska riket*. Stockholm.

Huss, Leena. (under tryckning). "Who is to say what my language is worth? Linguistic purism vs. minority language maintenance and revitalization". I: Norman, Marjatta (under tryckning).

Hyltenstam, Kenneth (red.). 1999. *Sveriges sju inhemska språk – ett minoritetsspråksperspektiv*. Lund.

- Kangassalo, Raija. 2000. Kohti ruotsinsuomea. I: Määttä, Niina & Helena Sulkala (toim.). 2000, 93–107.
- Kieiliviesti. 1980 – . Utg. av Sverigefinska språknämnden.
- Koivukangas, Olavi (red.). 1980. *Utvandringen från Finland till Sverige genom tiderna*. Åbo.
- Lainio, Jarmo. 1989. *Spoken Finnish in Urban Sweden*. Diss. Uppsala Multiethnic Papers 15. Uppsala.
- Lainio, Jarmo (red.). 1996. *Finnarnas historia i Sverige*. Del 3. Stockholm.
- Lainio, Jarmo. 1999. Språk, genetik och geografi – kontinuitetsproblematiken och debatten om finska som minoritetsspråk. I: Hyltenstam 1999, 138–204.
- Lainio, Jarmo & Erling Wande. 1996. Finskan i utbildningsväsendet och sverigefinnarnas utbildning i Sverige. I: Lainio, Jarmo (red.). 1996.
- Liekki. 1975 – . Utg. av Föreningen för sverigefinska skribenter.
- Määttä, Niina & Helena Sulkala (toim.). 2000. *Tutkielmia vähemmistökielistä Jäämereltä Liivinrantaan. Vähemmistökielten tutkimus- ja koulutusverkoston raportti*. Publications of the Department of Finnish, Saami and Logopedics N:o 15. Oulu University. Oulu.
- Norman, Marjatta (under tryckning). *Nordlyd. Tromsø University Working Papers on Language and Linguistics*. Tromsø.
- Ong, Walter J. 1991. *Muntlig och skriftlig kultur. Teknologiseringen av ordet*. Göteborg.
- Ruotsin Suomalainen*. 1964 – . Utg. av RS Press AB.
- SOU 1997:192. 1997. *Steg mot en minoritetspolitik. Europarådets konvention om historiska minoritetsspråk. Betänkande av Minoritetsspråkskommittén*. Jordbruksdepartementet. Stockholm.
- SOU 1997:193. 1997. *Steg mot en minoritetspolitik. Europarådets konvention för skydd av nationella minoriteter. Betänkande av Minoritetsspråkskommittén*. Jordbruksdepartementet. Stockholm.

Tarkiainen, Kari (red.). 1990-93. *Finnarnas historia i Sverige*.
Del 1-2. Stockholm.

Viikkoviesti. 1967 – . Fram till 1998 den finskspråkiga versionen
av den statliga invandartidningen, utg. av Stiftelsen
Invandartidningen, därefter privatiserad.

Wingstedt, Maria. 1998. *Language Ideologies and Minority
Language Policies in Sweden. Historical and contemporary
perspectives*. Centre for Research on Bilingualism.
Stockholm University. Diss. Stockholm.

